

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 13CoCsp/6/2025
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8422200917
Dátum vydania rozhodnutia: 04. 06. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Martin Baran
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2025:8422200917.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Martina Barana a členov senátu JUDr. Mariany Muránskej a JUDr. Evy Šofrankovej v spore žalobcov: 1. M. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX I. X, 2. H. L., nar. XX.XX.XXXX, bytom XXX XX I. X, obaja právne zastúpení: JUDr. Igor Šafranko, advokát, so sídlom Sov. Hrdinov 163/66, 089 01 Svidník, proti žalovanému: Slovenská sporiteľňa, a. s., so sídlom Tomášikova 48, 832 37 Bratislava, IČO: 00 151 653, právne zastúpený: Advokátska kancelária Mária Grochová a partneri s. r. o., so sídlom Bočná 10, 040 01 Košice- mestská časť Staré Mesto, IČO: 36 863 017, o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov, o vydanie bezdôvodného obohatenia v sume 2.909,17 eur a o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok s príslušenstvom, o čiastočnom späťvzati žaloby a o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Poprad č.k. KK-6Csp/43/2022-422 zo dňa 21. augusta 2024, takto jednohlasne

rozhodol:

I. Pripúšťa čiastočné späťvzatie žaloby v časti o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov a o vydanie bezdôvodného obohatenia, rozsudok vo výrokoch III. a IV. zrušuje a konanie zastavuje.

II. Žalovaný má voči žalobcom nárok náhradu trov prvoinštančného konania o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov a o vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

III. Potvrdzuje rozsudok vo výroku I. a II.

IV. Žalobcovia majú voči žalovanému nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti tohto rozsudku.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Poprad (ďalej len „súd prvej inštancie“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že:
„I. U r č u j e, že zmluvná podmienka uvedená v Zmluve o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX, zo dňa XX.XX.XXXX, v časti I., článok II. Poplatky, bod 1., v znení: „Dlžník je povinný platiť Banke Poplatky: Spracovateľský poplatok 239,00 EUR jednorazovo a poplatok za správu úveru 2,99 EUR mesačne“ je neprijateľnou zmluvnou podmienkou.

II. Žalobcom 1/ a 2/ p r i z n á v a voči žalovanému nárok na náhradu trov konania o určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok v rozsahu 100 %, o výške ktorého po právoplatnosti rozsudku rozhodne súd samostatným uznesením.

III. V prevyšujúcej časti žalobu o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov a o vydanie bezdôvodného obohatenia z a m i e t a.

IV. Žalovanému p r i z n á v a voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov za konanie o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov a o vydanie bezdôvodného obohatenia v rozsahu 100 %, o výške ktorého po právoplatnosti rozsudku rozhodne súd samostatným uznesením.

V. Návrh žalobcov 1/ a 2/ na vylúčenie žaloby o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov a o vydanie bezdôvodného obohatenia na samostatné konanie z a m i e t a.“

2. Rozhodnutie právne odôvodnil ustanovením § 52, § 53, § 53a odsek 1, § 54 odsek 1 a 2 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“).

3. Mal za to, že žaloba žalobcov bola po vrátení veci krajským súdom a jej opätovným prejednaním súdom prvej inštancie dôvodná aj v časti neprijateľnosti zmluvnej podmienky týkajúcej sa spracovateľského poplatku a poplatku za správu úveru, nakoľko aj táto zmluvná podmienka, ktorej neprijateľnosti sa žalobcovia domáhajú, nebola s nimi individuálne dojednaná, keďže je súčasťou predtlačeneho formulára a preukázateľne v rozpore s požiadavkou dobrej viery zakladá hrubý nepomer v právach a povinnostiach v neprospech žalobcov ako spotrebiteľov. Konštatoval, že spracovateľský poplatok je neprijateľný z dôvodu jeho neurčitosti, keďže by mal korešpondovať konkrétne identifikovanému predmetu plnenia v spotrebiteľskej zmluve, v čase, keď spotrebiteľ uzatvára zmluvu, pričom musí ísť o služby sledujúce záujmy spotrebiteľa a nie dodávateľa. Bezpodmienečne sa vyžaduje, aby sa týmto poplatkom platilo skutočné plnenie poskytnuté spotrebiteľom, slúžiace ich záujmom, o ktorý prípad však u spracovateľského poplatku nejde. Predmetný poplatok bol vedľajším plnením, ktorý si žalobcovia zjavne neobjednali, ani individuálne nevyjednali a neslúži na ich prospech, ale výlučne na prospech dodávateľa, čím nadobúda vlastnosť neprijateľnosti. Ak žalobca poukázal na kogentné ustanovenie § 449 Obchodného zákonníka, tak v prvom rade súd poukázal na to, že medzi stranami bol bez akýchkoľvek pochybností zmluvou o splátkovom úvere založený spotrebiteľský vzťah, na ktorý je nutné aplikovať normy spotrebiteľského práva a nie právnu úpravu zmluvy o úvere podľa obchodného práva. A na druhej strane, aj keď je predmetné ustanovenie kogentným, aj tak zakladá pre veriteľa možnosť, nie povinnosť jeho dojednaní, a preto je v rozpore s ochranou spotrebiteľov prenášať odplatu za tento poplatok na žalobcov, ktorí nepochybne spotrebiteľmi sú. Súd bol navyše toho názoru, že ide o poplatok za úkon (rezervovanie finančných prostriedkov pre spotrebiteľa), ktorý je žalovaný (banka) podnikajúci v oblasti poskytovania úverov realizovať, bez ohľadu na to, či to bolo dohodnuté v úverovej zmluve, alebo nie. Čo sa týka poplatku za správu úveru, právna úprava účinná v čase uzatvorenia zmluvy o úvere nezakazovala veriteľovi požadovať od spotrebiteľa poplatok za správu úveru. Ustanovenie § 9 ods. 10 zákona o spotrebiteľských úveroch, podľa ktorého veriteľovi sa zakazuje požadovať od spotrebiteľa úhradu poplatkov, náhradu nákladov alebo inú odplatu za vedenie, evidenciu alebo správu spotrebiteľského úveru alebo účtu alebo zrušenie účtu, na ktorom je vedený spotrebiteľský úver a ktorého zriadenie alebo vedenie je podmienkou poskytnutia spotrebiteľského úveru alebo poskytnutia spotrebiteľského úveru za ponúkaných podmienok nadobudlo účinnosť až 10.06.2013 a to v súvislosti s novelou zákona č. 483/2001 Z.z.. Od tohto okamihu, čo vyplýva z výpisu z účtu a aj z výpisu z úveru žalovaný poplatok za správu úveru nikdy nevyberal a žalobcovia ani netvrdili a nepreukázali opak. Súd k predmetnému poplatku uviedol, že v danom prípade ustanovenie zmluvy o splátkovom úvere upravujúce poplatok za správu úveru i po 10.06.2013 zostalo nezmenené a teda bol daný zákonný predpoklad pre určenie neplatnosti takéhoto zmluvného dojednaní, navyše za situácie, keď úverový vzťah zo zmluvy o úvere trval aj po 10.06.2013. Dôvod jeho neprijateľnosti súd videl v tom, že žalobcovia si takého vedľajšieho plnenia ako spotrebiteľa zjavne neobjednali, ani individuálne nevyjednali a neslúži na ich prospech, pretože aj keď žalovaný na pojednávaní uviedol, aké konkrétne plnenia boli obsahom tohto poplatku, nepreukázal, aké skutočné plnenie dostali žalobcovia, za ktoré mali tento poplatok pravidelne platiť, pričom bezpodmienečne sa vyžaduje, aby sa ním platilo skutočné plnenie poskytnuté spotrebiteľom, slúžiace ich záujmom, čo žalovaný v tomto prípade nepreukázal. Je potrebné poukázať aj na to, že ustanovenie § 53 Občianskeho zákonníka obsahuje demonštratívny výpočet neprijateľných zmluvných podmienok a súd tak môže považovať za neprijateľné aj zmluvné podmienky v zákone výslovne neuvedené, keďže v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší. Navyše tieto zmluvné podmienky boli neskoršou právnu úpravou považované za neprijateľné (viď § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka). K uvedeným záverom o neprijateľnosti týchto poplatkov súd prvej inštancie poukázal na rozhodnutia Krajského súdu Prešov sp.zn. 5CoCsp/22/2021, sp. zn. 7CoCps/55/2022 a sp. zn. 7CoCsp/28/2022.

4. Proti I. a II. výroku rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonnej lehote odvolanie žalovaný. Navrhoval, aby odvolací súd zmenil rozsudok v napadnutom rozsahu tak, že žalobný návrh na určenie neprijateľnosti zmluvných podmienok o spracovateľskom poplatku a o poplatku za správu úveru zamietne, a zaviazže žalobcov na spoločnú a nerozdielnú náhradu trov konania na súde prvej inštancie i trov odvolacieho konania, v oboch prípadoch v rozsahu 100 %. Namietal, že v spore predniesol množstvo

zásadných právnych argumentov, prečo je súdny prieskum spotrebiteľskej prijateľnosti zmluvných podmienok o poplatkoch principiálne vylúčený, a subsidiárne - ak by napriek uvedenému mal byť predsa vykonaný - akými kritériami a pravidlami sa súd musí pri akomkoľvek prieskume zmluvnej podmienky riadiť. Väčšina týchto argumentov však zostala úplne mimo pozornosti súdu prvej inštancie, pričom napadnutý rozsudok alibisticky predstiera, ako keby v konaní vôbec nezazneli. Uviedol, že ak otázka, ktorá je významná pre rozhodnutie, už bola riešená v rozhodovacej praxi Súdneho dvora Európskej únie, je bezpodmienečnou povinnosťou vnútroštátneho súdu vyporiadať sa s takouto judikatúrou a objasniť, ako ju premietol do svojich úvah a hodnotení. V uvedenej súvislosti poukázal na rozsudok zo dňa 14.03.2013, vo veci C-415/11 - Aziz a rozsudok zo dňa 16.01.2014, vo veci C-226/12 - Constructora Principado. Ak splnenie podmienok značnej nerovnováhy a posúdenia celého obsahu a všetkých okolností záväzkového vzťahu nebolo v napadnutom rozsudku presvedčivo - alebo skôr vôbec - zdôvodnené, nemôže nijako obstať záver o riadnej aplikácii práva, naopak, takýto rozsudok trpí arbitrárnosťou a nepreskúmateľnosťou.

5. Namietal tiež neprípustne retroaktívny prístup založený na aplikácii ustanovenia § 53 odsek 4 písm. t) Občianskeho zákonníka v znení účinnom odo dňa 13.06.2014 („požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa“). Súd prvej inštancie síce v bode 34 odôvodnenia napadnutého rozsudku formálne proklamoval, že sa nemieni dopustiť jeho retroaktívnej aplikácie, obsah jeho rozhodnutia však svedčí o opaku - k záveru o neprijateľnosti zmluvných podmienok dospel práve na základe kritéria „záujmov spotrebiteľa“ (bod 30 odôvodnenia). V prípade oboch preskúmaných poplatkov pritom nároky banky nielen vznikli, ale boli aj uspokojené výlučne v období pred dňom 13.06.2014, takže po nadobudnutí účinnosti novely č. 102/2014 Z.z. už príslušné zmluvné podmienky nijako nezaväzovali spotrebiteľov. Nárok na zaplatenie jednorazového spracovateľského poplatku vznikol v deň uzavretia zmluvy o splátkovom úvere so žalobcami (02.01.2013) a bol uspokojený v rámci prvej splátky splatnej dňa 20.02.2013 (bod 30 odôvodnenia napadnutého rozsudku). Zmluvná podmienka, ktorá banke priznala toto právo, bola teda „splnená“ a následne už nijako nepôsobila, a už vôbec nevyvolávala žiadne právne účinky po dni 13.06.2014 (nadobudnutie účinnosti novely č. 102/2014 Z. z.). Nárok na zaplatenie poplatku za správu úveru síce predstavoval opakujúce sa plnenie, splatné v mesačných intervaloch, avšak rozhodujúcou okolnosťou je, že možnosť vyberania tohto typu poplatku bola s účinnosťou odo dňa 10.06.2013 zrušená zákonom č. 132/2013 Z.z., ktorým bol novelizovaný zákon č. 483/2001 Z.z.. Od daného okamihu žalovaný poplatok za správu úveru nikdy neúčtoval a nevyberal (ako správne zistil a v bode 31 odôvodnenia napadnutého rozsudku aj výslovne potvrdil súd prvej inštancie), pričom zodpovedajúca zmluvná podmienka stratila ex lege, priamo v dôsledku nadobudnutia účinnosti zákona č. 132/2013 Z.z., akékoľvek relevantné právne účinky (bola teda „odstránená“ zo zmluvy uzavretej so žalobcami). Je teda neodškrípateľné, že súd prvej inštancie retroaktívne aplikoval kritériá § 53 odsek 4 písm. t) Občianskeho zákonníka v znení účinnom odo dňa 13.06.2014 a na rozhodujúce skutkové okolnosti veci takto použil právnu normu, ktorá vôbec nemala byť uplatnená vzhľadom na jednoznačné intertemporálne pravidlá v ustanovení § 879p Občianskeho zákonníka, čím je naplnený aj odvolací dôvod nesprávneho právneho posúdenia veci.

6. Napokon žalovaný nesúhlasil ani so závermi, ku ktorým súd prvej inštancie dospel pri „hodnotení“ protiplnenia posudzovaných poplatkov. Vo vzťahu k spracovateľskému poplatku uviedol, že tento poplatok je spojený jednak so spracovaním žiadosti klienta o poskytnutie úveru a vypracovaním potrebnej úverovej a súvisiacej dokumentácie, ale zároveň predstavuje aj odplatu pre veriteľa, že mal pre žiadateľa o úver rezervované potrebné finančné prostriedky a bol pripravený ich v plnom rozsahu poskytnúť. V danom ohľade je príslušný poplatok odrazom kogentného ustanovenia § 499 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník. Vo vzťahu k poplatku za správu úveru žalovaný prezentoval argumenty s cieľom vyvrátiť vrcholne nesprávnu predstavu, že správa úveru predstavuje akúsi internú záležitosť veriteľa, ktorá sa voči spotrebiteľovi nijako neprejavuje. Ide o zásadné nepochopenie povahy úverového produktu, ktorý nie je žiadnym jednoduchým „požičaním peňazí“, ale ide o komplex (balík) služieb poskytovaných veriteľom dlžníkovi, v rámci ktorých samotné poskytnutie finančných prostriedkov predstavuje len jednu z jeho viacerých zložiek. Zároveň aj presne popísal služby, ktoré v čase trvania úverového záväzku žalobcov boli protihodnotou poplatku za správu úveru a ktoré banka poskytovala. Na tieto tvrdenia „reagoval“ súd prvej inštancie v bode 33 odôvodnenia napadnutého rozsudku, pričom žalovaný mal zato, že ide o povrchné, dogmatické a voči veriteľskému subjektu zaujaté hodnotenie.

7. K odvolaniu žalovaného podali vyjadrenie žalobcovia. Navrhli rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny vo výrokoch I. a II. potvrdiť. Nesúhlasili s argumentáciou žalovaného o nedostatku riadneho odôvodnenia napadnutého rozsudku čo do určenia neprijateľnosti zmluvných podmienok a poukázali najmä na jeho vecné odôvodnenie, pretože prvoinštančný súd sa dostatočne zaoberal všetkými právne významnými námietkami žalovaného v konaní. Pokiaľ ide o rozhodnutia Súdneho dvora EÚ uvádzané žalovaným, ide iba o rozhodnutia týkajúce sa všeobecného výkladu smernice ako právnej normy a jej transponovania do vnútroštátneho práva z pohľadu právnej teórie. Rozhodnutie vo veci Aziz, C-415/11, akcentuje povinnosť súdu skúmať neprijateľnosť zmluvných podmienok ex offio. Pokiaľ sa žalovaný odvoláva na rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci C-226/12, Constructora Principado SA, poukázali na odôvodnenie 18. rozsudku Krajského súdu v Prešove, sp.zn. 20Co/46/2022, z 27.10.2022. K tvrdeniam žalovaného o nemožnosti aplikovania ustanovenia § 53 odsek 4 písm. t) Občianskeho zákonníka podotkli, že napadnutá zmluvná podmienka je neprijateľná najmä z dôvodu rozporu s generálnou klauzulou § 53 odsek 1 Občianskeho zákonníka. Samotný tzv. čierny zoznam neprijateľných zmluvných podmienok zakotvený v § 53 odsek 4 predstavuje demonštratívny výpočet neprijateľných zmluvných podmienok a zákonodarca ho postupne dopĺňal a dopĺňa podľa toho, ako sa v praxi v konaniach, postupoch a zmluvách dodávateľov dešifrovali a dešifrujú jednotlivé neprijateľné zmluvné podmienky alebo nekalé obchodné praktiky. Žalovaný sa síce snažil v konaní uviesť jednotlivé protiplnenia, ktoré mali byť poskytnuté spotrebiteľovi, ale ide opakovane iba o služby, ktoré si či už nevyžadujú osobitné spoplatnenie už nad rámec doposiaľ vynaložených nákladov zo strany dodávateľa, ako aj tieto služby jednak spotrebiteľ ani nevyužíva a si ich ani nevymlieňoval.

8. Žalovaný vo svojom vyjadrení zo dňa 03.06.2025 zdôraznil, že v odvolaní vytkol absenciu relevantného odôvodnenia rozsudku. Rovnako tak žalobcovia neidentifikovali, kde sa v rozsudku nachádzajú odpovede pre meritórne otázky. Aj v zmysle rozhodnutí ústavného súdu je nutné, aby všeobecný súd v odôvodnení vysvetlil svoje rozhodnutie a nestačí, že sa nestotožní s názorom jednej strany. Tieto skutočnosti sa týkajú odvolacej námietky neprijateľnosti zmluvných podmienok bez toho, aby boli aplikované testy neprijateľnosti. Záver o neprijateľnej zmluvnej podmienky nie je možné vysloviť bez splnenia toho, aby tu existovala značná nerovnováha v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. V rozhodnutí súdu sa nenachádza žiaden test, ktorý by kvalifikoval danú nerovnováhu a tieto testy boli nahradené svojvoľnou a subjektívnou averziou s tým, že táto podmienka nie je prijateľná. Súd bol povinný komunikovať sporovým stranám aký test bude vykonaný s tým, aby sa mali možnosť k tomuto vyjadriť. Žalobcovia alibisticky reagovali na námietku o neprípustnosti retroaktívnej aplikácii § 53 ods. 4 písm. t) Občianskeho zákonníka účinného odo dňa 13.06.2014. Ide o porušenie intertemporálnej normy v § 879p Občianskeho zákonníka aj v zmysle týchto noriem účinky tohto ustanovenia pôsobia do budúcnosti. Odvolací súd teda sa musí vysporiadať s aplikáciou ustanovenia § 879p o tom, že nároky a právne vzťahy, ktoré vznikli pred 13.06.2014 sa posudzujú podľa dovtedy účinných predpisov.

9. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 C.s.p. zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „C.s.p.“) vzhľadom na včas podané odvolanie preskúmal rozsudok v napadnutom rozsahu, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 379 a nasl. C.s.p. bez nariadenia pojednávania (§ 385 C.s.p. a contrario) a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

10. Podľa ustanovenia § 370 odsek 1 C.s.p., ak je žaloba vzatá späť po rozhodnutí súdu prvej inštancie, ale skôr, ako rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť, odvolací súd rozhodne o pripustení späťvzatia.

Podľa odseku 2, súd späťvzatie žaloby nepripustí, ak s tým protistrana z vážnych dôvodov nesúhlasí. Ak späťvzatie žaloby pripustí, odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvej inštancie a konanie zastaví.

Podľa odseku 3, ak je žaloba vzatá späť sčasti, použijú sa ustanovenia predchádzajúcich odsekov primerane.

11. Po vydaní napadnutého rozhodnutia bolo súdu prvej inštancie doručené čiastočné späťvzatie žaloby zo dňa 25.09.2024, v zmysle ktorého žalobcovia vzali späť žalobu o určenie, že úver je bezúročný a bez poplatkov a o vydanie bezdôvodného obohatenia.

12. Čiastočné späťvzatie žaloby bolo dňa 08.02.2025 doručené žalovanému spolu s výzvou, aby v lehote 10 dní od jej doručenia uviedol vážne dôvody, pre ktoré s čiastočným späťvzatím žaloby nesúhlasí s poukazom na ustanovenie § 370 odsek 2 C.s.p.. Žalovaný na uvedenú výzvu nereagoval.

13. Vzhľadom na čiastočné späťvzatie žaloby v odvolacom konaní odvolací súd čiastočne zamietavý rozsudok prvoinštančného súdu zrušil. V tomto rozsahu pripustil späťvzatie žaloby a konanie zastavil. Žalovaný neuviedol žiadne vážne dôvody, pre ktoré by so späťvzatím žaloby v tomto rozsahu nesúhlasil.

14. Odvolací súd následne v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích námietok v kontexte s namietaným porušením práva na spravodlivý proces a nesprávnym právnym posúdením, teda, či súd prvej inštancie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (Ústavný súd Slovenskej republiky II.ÚS 78/05).

15. Podľa ustanovenia § 52 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere, spotrebiteľskou zmluvou je každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ktorú uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné. Dodávateľ je osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy koná v rámci predmetu svojej obchodnej alebo inej podnikateľskej činnosti. Spotrebiteľ je fyzická osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti.

16. Podľa ustanovenia § 53 odsek 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere, spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). To neplatí, ak ide o zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú hlavného predmetu plnenia a primeranosti ceny, ak tieto zmluvné podmienky sú vyjadrené určito, jasne a zrozumiteľne alebo ak boli neprijateľné podmienky individuálne dojednané.

Podľa odseku 2, za individuálne dojednané zmluvné ustanovenia sa nepovažujú také, s ktorými mal spotrebiteľ možnosť oboznámiť sa pred podpisom zmluvy, ak nemohol ovplyvniť ich obsah.

Podľa odseku 3, ak dodávateľ nepreukáže opak, zmluvné ustanovenia dohodnuté medzi dodávateľom a spotrebiteľom sa nepovažujú za individuálne dojednané.

Podľa odseku 5, neprijateľné podmienky upravené v spotrebiteľských zmluvách sú neplatné.

17. Podľa § 53a odsek 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere, ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v spotrebiteľskej zmluve, ktorá sa uzatvára vo viacerých prípadoch, a je obvyklé, že spotrebiteľ obsah zmluvy podstatným spôsobom neovplyvňuje alebo vo všeobecných obchodných podmienkach za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takejto podmienky, alebo nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takejto podmienky, dodávateľ je povinný zdržať sa používania takejto podmienky alebo podmienky s rovnakým významom v zmluvách so všetkými spotrebiteľmi. Dodávateľ má rovnakú povinnosť aj vtedy, ak mu na základe takejto podmienky súd uložil vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie. Rovnakú povinnosť má aj právny nástupca dodávateľa.

Podľa odseku 2, ak sa rozhodnutie súdu podľa odseku 1 týka len časti zmluvnej podmienky, dodávateľ je povinný splniť povinnosť uvedenú v odseku 1 v rozsahu tejto časti.

18. Podľa ustanovenia § 54 odsek 1 Občianskeho zákonníka v znení účinnom v čase uzatvorenia Zmluvy o úvere, zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie.

Podľa odseku 2, v pochybnostiach o obsahu spotrebiteľských zmlúv platí výklad, ktorý je pre spotrebiteľa priaznivejší.

19. Podľa ustanovenia § 53 odsek 4 písm. t) Občianskeho zákonníka v znení účinnom od 13.06.2014, za neprijateľné podmienky uvedené v spotrebiteľskej zmluve sa považujú najmä ustanovenia, ktoré požadujú od spotrebiteľa plnenie za službu, ktorej poskytnutie dodávateľom v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa.

20. Podľa ustanovenia § 879p Občianskeho zákonníka, ustanoveniami § 53 ods. 4 písm. s) a t), § 53 ods. 7 a § 614a sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 13. júnom 2014; vznik týchto právnych vzťahov, ako aj nároky z nich vzniknuté pred 13. júnom 2014 sa však posudzujú podľa predpisov účinných do 12. júna 2014, ak nie je ustanovené inak.

21. Z obsahu spisu vyplýva, že dňa XX.XX.XXXX bola medzi žalovaným ako veriteľom a žalobcami ako dlžníkmi uzatvorená Zmluva o splátkovom úvere č. XXXXXXXXXXXX (ďalej len „Zmluva o úvere“), na základe ktorej bol žalobcom poskytnutý úver vo výške 12.001 Eur. Žalobcovia ako dlžníci boli v zmysle Zmluvy o úvere povinní poskytnuté peňažné prostriedky vrátiť v 72 splátkach po 240,84 Eur mesačne. Celková čiastka spojená s úverom tak predstavovala 17.329,23 Eur.

22. Z časti I. článku II. bod 1. Zmluvy o úvere vyplýva, cit.: „Dlžník je povinný platiť Banke Poplatky: Spracovateľský poplatok 239,00 EUR jednorazovo a poplatok za správu úveru 2,99 EUR mesačne.“.

23. V konaní nebolo sporné, že uzatvorená Zmluva o úvere je vzhľadom na subjekty zmluvy zmluvou spotrebiteľskou, teda sa na ňu a na vzťahy z nej vyplývajúce vzťahujú normy týkajúce sa spotrebiteľského práva. Uvedené je dôvodom k tomu, aby súdnej kontrole boli podrobené aj zmluvné dojednania majúce charakter podmienok spôsobujúcich značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Pritom by nemali byť žiadne pochybnosti o tom, že spotrebiteľ je slabšou zmluvnou stranou, či už z dôvodu neinformovanosti alebo vyjednávacej pozície pri pokuse dosiahnuť zmenu už vopred naformulovanej zmluvy.

24. K odvolaniu žalovaného voči výrokom týkajúcich sa určenia neprijateľných zmluvných podmienok odvolací súd uvádza nasledovné:

25. Na úvod odvolací súd uvádza, že aj Najvyšší súd Slovenskej Republiky vyslovil, že v prípade žaloby spotrebiteľa o určenie/vyslovenie neprijateľnosti alebo neplatnosti zmluvnej podmienky nie je potrebné tvrdiť a preukazovať naliehavý právny záujem. Ide o osobitný druh žaloby patriacej spotrebiteľovi s cieľom domáhať sa proti porušiteľovi ochrany svojho práva pred neprijateľnými podmienkami na súde, ktorá má podklad v osobitných predpisoch (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 6Cdo/27/2018 z 28.3.2019).

26. Občiansky zákonník v ustanovení § 53 odsek 1 priamo uvádza, že spotrebiteľské zmluvy nesmú obsahovať ustanovenia, ktoré spôsobujú značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa (ďalej len „neprijateľná podmienka“). S akoukoľvek neprijateľnou podmienkou upravenou v spotrebiteľskej zmluve sa spája sankcia neplatnosti, čo priamo vyplýva z ustanovenia § 53 odsek 5 Občianskeho zákonníka.

27. Samotná možnosť spotrebiteľa domáhať sa na súde ochrany proti porušeniu práv a povinností ustanovených zákonom proti porušiteľovi bola v čase podania žaloby umožnená v ustanovení § 3 odsek 5 zákona č. 250/2007 Z.z. Možnosť určenia niektorej zmluvnej podmienky v spotrebiteľskej zmluve za neprijateľnú, a teda neplatnú, vyplýva aj z ustanovenia § 53a Občianskeho zákonníka.

28. V spotrebiteľských sporoch Civilný sporový poriadok v ustanovení § 298 umožňuje súdu v rozsudku, ktorý sa týka spotrebiteľského sporu, aj bez návrhu vysloviť, že určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou je neprijateľná; v takom prípade súd uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak súd určil niektorú zmluvnú podmienku v

spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou za neplatnú z dôvodu neprijateľnosti takej zmluvnej podmienky, nepriznal plnenie dodávateľovi z dôvodu takej zmluvnej podmienky alebo mu na základe takej zmluvnej podmienky uložil povinnosť vydať spotrebiteľovi bezdôvodné obohatenie, nahradiť škodu alebo zaplatiť primerané finančné zadosťučinenie, súd aj bez návrhu výslovne uvedie vo výroku rozsudku znenie tejto zmluvnej podmienky, ako bolo dohodnuté v spotrebiteľskej zmluve alebo v iných zmluvných dokumentoch súvisiacich so spotrebiteľskou zmluvou. Ak Civilný sporový poriadok v ustanovení § 298 umožňuje súdu v rozsudku aj bez návrhu vysloviť neprijateľnosť určitej zmluvnej podmienky, je nepochybné, že žaloba o určenie neprijateľnosti zmluvnej podmienky je prípustným prostriedkom ochrany práv spotrebiteľa.

29. Smernica Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách ukladá členským štátom zabezpečiť, aby spotrebiteľ nebol viazaný nekalými podmienkami a zväžiť, či spotrebiteľská zmluva obsahujúca nekalé podmienky obstoje ako celok. Súdny dvor dokonca považuje ochranu spotrebiteľa podľa čl. 6 Smernice za tak významnú, že sa má klásť principiálne na roveň vnútroštátnym pravidlám verejného poriadku, a to v záujme vyššej kvality života.

30. Na správnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie nič nemení ani poukaz žalovaného na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-415/11, ktorý hovorí o tom, že vnútroštátny súd má ex offo posúdiť nekalú povahu zmluvnej podmienky patriacej do pôsobnosti smernice 93/13, a tým odstrániť nerovnováhu medzi spotrebiteľom a predajcom alebo dodávateľom, hneď ako je oboznámený s právnymi a so skutkovými okolnosťami potrebnými na tento účel. Rovnako ani poukaz na rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-226/12, ktorý hovorí o tom, že existencia „značnej nerovnováhy“ nevyhnutne nevyžaduje, aby výdavky, ktoré znáša spotrebiteľ na základe zmluvnej podmienky, mali na tohto spotrebiteľa značný ekonomický vplyv vzhľadom na hodnotu predmetnej transakcie, ale môže vyplývať už zo samotnej skutočnosti dostatočne závažného narušenia právneho postavenia, v ktorom sa tento spotrebiteľ ako zmluvná strana nachádza na základe platných vnútroštátnych predpisov, či už formou zúženia obsahu práv, ktoré mu podľa týchto predpisov vyplývajú zo zmluvy, prekážky v ich výkone alebo tiež formou prenesenia dodatočnej povinnosti, ktorú vnútroštátne predpisy nestanovujú, na spotrebiteľa, pričom vnútroštátnemu súdu na účely posúdenia prípadnej existencie značnej nerovnováhy prináleží zohľadniť povahu tovaru alebo služby, ktorá je predmetom zmluvy, všetky okolnosti súvisiace s uzatvorením tejto zmluvy, ako aj všetky ostatné podmienky zmluvy.

31. V súvislosti s ustanovením § 53 odsek 4 písm. t) Občianskeho zákonníka odvolací súd uvádza, že toto bolo prijaté zákonom č. 102/2014 Z.z. s účinnosťou od 13.06.2014 s prechodným ustanovením § 879p Občianskeho zákonníka, podľa ktorého ustanovením § 53 odsek 4 písm. t) Občianskeho zákonníka sa spravujú aj právne vzťahy vzniknuté pred 13.06.2014. V danom prípade ustanovenie Zmluvy o úvere upravujúce poplatok za správu úveru i po 13.06.2014 zostalo nezmenené a teda bol daný zákonný predpoklad pre určenie neplatnosti takejto zmluvnej podmienky. Nemožno sa stotožniť s tvrdením odvolateľa v tom smere, že uvedená zmluvná podmienka stratila ex lege akékoľvek právne účinky (teda bola „odstránená“ zo Zmluvy o úvere) a že od nadobudnutia účinnosti novely už daná zmluvná podmienka neexistovala a nijako nezaväzovala spotrebiteľov. V tejto súvislosti je potrebné pripomenúť, že úverový vzťah zo Zmluvy o úvere zo dňa 04.06.2008 trval i po 13.06.2014. Niet preto žiadneho dôvodu, aby na existujúci úverový vzťah nemalo byť aplikované ustanovenie § 53 odsek 4 písm. t) Občianskeho zákonníka.

32. Ustanovenie § 879p Občianskeho zákonníka reaguje na novelu Občianskeho zákonníka účinnú od 13. júna 2014, pričom normuje pravidlo tzv. nepravej retroaktivity. V prípade nepravej retroaktivity „nový zákon síce nezakladá právne následky pre minulosť, avšak buď povyšuje minulé skutočnosti za podmienku budúceho právneho následku (jednoduchú výlučnosť) alebo modifikuje pre budúcnosť právne následky podľa skorších zákonov založené... nepravé spätné pôsobenie zákona znamená len, že nový zákon zachycuje (právne kvalifikuje) minulé skutočnosti, alebo že sa dotýka (modifikuje, ruší) existujúce právne následky.

33. Spracovateľský poplatok je neprijateľný z dôvodu jeho neurčitosti, keďže by mal korešpondovať konkrétne identifikovanému predmetu plnenia. Teda musí ísť o služby sledujúce záujmy spotrebiteľa a nie dodávateľa. Nie je zrejme aké skutočné plnenie dostávajú spotrebiteľia, za ktoré mali zaplatiť už v čase poskytnutia úveru poplatok vo výške 239 Eur. Bezpodmienečne sa vyžaduje, aby sa ním platilo skutočné plnenie spotrebiteľom, slúžiace ich záujmom, o ktorý prípad však u spracovateľského

poplatku nejde. Takéto vedľajšie plnenie si žalobcovia zjavne neobjednali, ani individuálne nevyjednali a nesľuži na ich prospech, ale výlučne na prospech dodávateľa, čím nadobúda vlastnosť neprijateľnosti, čo dopadá rovnako aj na poplatok za správu úveru 2,99 Eur mesačne odo dňa uzatvorenia Zmluvy o úvere.

34. Ak dodávateľ využíva spoplatnenie konkrétnych úkonov alebo služieb, môže na spotrebiteľa prenášať len také nákladové bremeno, ktoré bude sledovať prospech spotrebiteľa v prevažnej miere. Ak poskytovateľ úveru má riadne s odbornou starostlivosťou poskytovať úvery, teda podnikáť podľa svojho licencovaného predmetu podnikania, nemôže poskytnúť úver bez toho, aby tento úver následne aj spravoval. Ide teda o činnosť, ktorá je pre poskytovateľa úveru nevyhnutná na to, aby mohol mať prehľad o realizovaných platbách zo strany spotrebiteľa, a teda o výške svojej pohľadávky voči spotrebiteľovi. Správa úveru v prevažnej miere nesleduje záujmy spotrebiteľa, a preto predstavuje neprijateľnú zmluvnú podmienku. Teda musí ísť o služby sledujúce záujmy spotrebiteľa a nie dodávateľa.

35. V súvislosti s vyhlásením zmluvnej podmienky nachádzajúcej sa v časti I., článok II. Poplatky, bod 1. Zmluvy o úvere odvolací súd poukazuje v zmysle ustanovenia § 53a odsek 1 Občianskeho zákonníka na rozhodnutia Krajského súdu v Prešove sp. zn. 5CoCsp/22/2021, 7CoCsp/32/2022, 7CoCsp/28/2022, 7CoCsp/36/2021, ktorými bola vyhlásená rovnaká zmluvná podmienka za neprijateľnú.

36. Vzhľadom na vyššie uvedené preto rozhodol súd prvej inštancie správne pokiaľ určil, že zmluvná podmienka v časti I., článok II. Poplatky, bod 1. Zmluvy o úvere je neprijateľná a preto odvolací súd postupom podľa ustanovenia § 387 odsek 1 a 2 C.s.p. rozsudok v napadnutej časti potvrdil.

37. Podľa ustanovenia § 396 odsek 1 C.s.p., ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

38. Podľa ustanovenia § 255 odsek 1 C.s.p., súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

39. Podľa ustanovenia § 256 odsek 1, ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane.

40. Pojem „procesné zavinenie“, použitý v ustanovení § 256 CSP, sa posudzuje výlučne z procesného hľadiska. Zásada zodpovednosti za zavinenie je inštitútom procesného práva, a preto rozhodujúcimi skutočnosťami na posúdenie tejto zodpovednosti sú tie, ktoré vznikli po začatí konania. Zavinenie však nie je možné interpretovať v doslovnom jazykovom zmysle, ale vo vzťahu príčinnej súvislosti, v ktorom príčinou je správanie sa strany sporu (teda aj jej prejav vôle spočívajúci napr. v späťvzati žaloby) a dôsledkom je vznik trov protistrany (pozri uznesenie Ústavného súdu ČR, II. ÚS 563/01 alebo I. ÚS 469/04).

41. Z obsahu spisu nevyplýva, aby žalobcovia pristúpili k čiastočnému späťvzatiu žalobu pre správanie sa žalovaného. Žalovanému tak nemožno pričítať zavinenie na zastavení konania v tejto časti. Z uvedeného dôvodu rozhodol odvolací súd tak, že v tejto časti konania má žalovaný nárok na náhradu trov konania voči žalobcom v celom rozsahu.

42. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa ustanovenia § 396 odsek 1 C.s.p. v spojení s § 255 odsek 1 C.s.p. tak, že žalobcovia majú voči žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu.

43. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 C.s.p.).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 odsek 2 C.s.p.).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 odsek 2 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 odsek 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 odsek 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).